

Rugzakleerling is nauw omschreven

Nederland is, in vergelijking met de Verenigde Staten, Scandinavië en Groot-Brittannië het enige land dat met criteria beschrijft welke leerlingen in aanmerking komen voor speciale onderwijszorg.

Onderzoekers van de Leidse universiteit bestudeerden de wetgeving van Groot-Brittannië, Scandinavië en de Verenigde Staten op het gebied van onderwijs aan kinderen met een handicap. Ze ontdekten dat deze wetgeving voornamelijk uitgaat van de behoefte aan speciale onderwijszorg bij de leerlingen. Gegevens over de manier waarop de best passende zorg wordt bepaald, ontbreken. De kern in de buitenlandse wetten is dat scholen onderwijsbelemmeringen moeten wegnemen voor leerlingen met een beperking. Deze kinderen volgen zoveel mogelijk het reguliere basis- en voortgezet onderwijs – dit heet inclusief onderwijs. Het effect van de wetgeving in Nederland is dat de nadruk

minder ligt op het opvangen van zoveel mogelijk leerlingen in het reguliere onderwijs. Ouders moeten daar zelf voor waken.

Nederland kent drie typen criteria om een indicatie te stellen: stoornis, onderwijsbelemmering en ontoereikendheid van de reguliere zorgstructuur. Om toegang te krijgen tot het speciaal onderwijs of tot een zogeheten rugzak (leerlinggebonden financiering) in het regulier onderwijs is een indicatie nodig op basis van deze criteria. Onderwijsbeperkingen zijn in deze regeling verdeeld in vier clusters: voor visueel gehandicapten en blinde kinderen; voor dove en slechthorende kinderen en kinderen met ernstige taal of spraakmoeilijkheden; voor de groep

meervoudig gehandicapte kinderen, langdurig zieken, lichamelijk gehandicapten en verstandelijk gehandicapte; en voor kinderen met gedragsstoornissen, ontwikkelingsstoornissen en psychiatrische problematiek. Om de indicatiestelling functioneel te maken, pleiten de onderzoekers er voor de bestaande criteria voor indicatiestelling te verfijnen. / AW

G.M. van der Aalsvoort en K.J. Eendhuizen, Functionele indicatiestelling: een internationale literatuurstudie en mogelijke proefstudies [NWO/BOPO-onderzoek]. Leiden, Universiteitsdrukkerij 2005. Te bestellen bij Orthopedagogiek, Universiteit Leiden, tel. 071-5274060.

Leerlingen als partner

Middelbare scholen die het nieuwe leren toepassen, bieden leerlingen veel zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid. Ze doen ook een groot beroep op de participatiebereidheid van scholieren.

Op verzoek van het Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs (CBOO) zijn zes scholen voor voortgezet onderwijs die volgens het nieuwe leren werken, nader bekeken. Centraal stond de vraag hoe die scholen leerlingen betrekken bij de vormgeving van het onderwijs en bij de school als professionele organisatie. Antwoord: deze scholen nemen de

leerlingen serieus en ze dagen leerlingen uit. De leraren houden rekening met de positie en de behoeften van leerlingen; ze spreken hen aan op hun eigen verantwoordelijkheden. De leerlingen zijn samen met leraren en management verantwoordelijk voor het opstellen en handhaven van school- en gedragsregels. De leerlingen kunnen ook een bijdrage leveren

aan (vernieuwing)projecten. De leerlingenparticipatie sluit aan bij de behoeften van (groepen) leerlingen om zich te ontwikkelen tot competente en gewaardeerde leden van een schoolgemeenschap. De zes scholen bieden leerlingen volop ruimte voor zelfstandig-

heid, voor het dragen van verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces, het vormen van een eigen mening en samenwerking. Ook doen die scholen een appèl op de participatiebereidheid van leerlingen. 'Deze scholen zijn daardoor een intenser, opwindender leven gaan leiden. Een leven dat hen dwingt dieper te graven, ook in henzelf om zich af te vragen waar ze goed in zijn. Niet gewoon goed, maar uitzonderlijk. Ze richten hun organisatie daarop in en kijken uit naar kansen en naar talenten waarmee ze zich kunnen onderscheiden in de scholenmarketing, dat hen beloont met groei.' / **Frederik Smit**

F. Smit, G. Vrieze en J. van Kuijk, Leerlingenparticipatie in het voortgezet onderwijs. Onderzoek naar ervaringen met nieuwe vormen van leren [lpc-kortlopend onderwijsonderzoek, uitgevoerd op verzoek van het veld], ITS, Nijmegen 2005. Besteltelefoon 024-3653500.

GERT VAN DE KAMP